

## Rezime izvještaja guvernera – maj 2022.

U Izvještaju guvernera za maj 2022. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2022. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u maju realizovane su u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2022. godinu.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, u 2021. godini, shodno kvartalnim procjenama, ostvaren je realni rast BDP-a od 12,4%, u odnosu na 2020. godinu. U prvom kvartalu 2022. godine, zabilježen je realni rast od 7,2% na isti kvartal 2021. godine.

Potrošačke cijene su u maju 2022. godine u odnosu na prethodni mjesec veće za 0,8%, a u odnosu na maj prethodne godine za 11,7%.

Industrijska proizvodnja je, prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, u prvih pet mjeseci 2022. godine u odnosu na isti period prethodne godine zabilježila pad od 5,9%. Pad proizvodnje je realizovan u sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom od 23,9%, dok je rast ostvaren u sektorima prerađivačke industrije, od 10,7% i vađenja ruda i kamena, od 6,9%.

Broj dolazaka turista prema preliminarnim podacima, u kolektivnom smještaju, u prvih pet mjeseci 2022. godine iznosio je 267.530 što je za 156,16% više u odnosu na uporedni period prethodne godine. U istom periodu ostvareno je 760.749 noćenja, što predstavlja rast od 179,26%.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, prevoz putnika u prva tri mjeseca 2022. godine, u odnosu na isti period 2021. godine bilježi značajan rast u svim vidovima saobraćaja: u željezničkom za 85,29%, drumskom za 47,10% i prevozu putnika na aerodromima za 158,97%.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, građevinarstvo je u prva tri mjeseca 2022. godine zabilježilo pad vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 5,24% i pad efektivnih časova rada od 6,10% u odnosu na isti period 2021. godine.

Prosječan broj zaposlenih u maju 2022. godine iznosio je 222.901 lica, što je za 5,49% više u odnosu na decembar 2021. godine, i za 23,18% u odnosu na maj

2021. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u maju 2022. godine iznosio 47.584 što predstavlja pad od 17,08% u odnosu na decembar 2021, a u odnosu na maj 2021. godine pad od 15,61%.

Ukupan broj privrednih subjekata koji se u Centralnom registru privrednih subjekata vode kao aktivni, a koji u Centralnom registru transakcionih računa imaju aktivne račune na 31. 05. 2022. godine, bio je 53.819 od kojih je 15.641 ili 29,06% bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih privrednih subjekata je manji za 0,31%, dok je u poređenju sa istim mjesecom 2021. godine rast iznosio 1,55%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa privrednih subjekata je na kraju maja 2022. godine iznosio 902,48 miliona eura, i bio je veći za 0,87% na mjesečnom nivou, a na godišnjem nivou 14,74%.

Od ukupnog broja blokiranih privrednih subjekata na 31. 05. 2022. godine (15.641) u neprekidnoj blokadi do 365 dana bilo je 1.430 privrednih subjekata čija blokada je iznosila 25.591.632,92€ što čini 2,83% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata, dok je u neprekidnoj blokadi duže od 365 dana bilo 14.211 privrednih subjekata sa iznosom blokade od 876.888.823,79€ što čini 97,16% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata.

Koncentracija duga na dan 31. 05. 2022. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih blokiranih privrednih subjekata (0,06% ukupno evidentiranih blokiranih privrednih subjekata), odnosilo 25,39% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 blokiranih privrednih subjekata (0,32% ukupno blokiranih privrednih subjekata) učestvovalo je sa 46,83% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Ukupna aktiva banaka na kraju maja 2022. iznosila je 5.568,25 miliona eura, što na godišnjem nivou predstavlja rast za 816,55 miliona eura, ili 17,18%. U strukturi aktive dominantno mjesto zauzimali su krediti, koji su na kraju maja 2022. godine iznosili 3.560,55 miliona eura i u odnosu na maj prethodne godine ostvarili su rast od 7,18%, dok su u odnosu na prethodni mjesec ostvarili rast od 0,33%.

Depoziti u bankama u maju 2022. godine iznosili su 4.392,30 miliona eura i u odnosu na maj 2021. godine bilježe rast od 22,17%, dok su u odnosu na prethodni mjesec zabilježili rast od 0,34%. Ukupan kapital banaka na kraju maja 2022. godine iznosio je 598,61 miliona eura, i u odnosu na isti period prethodne godine bio je niži za 1,25%, dok je u odnosu na prethodni mjesec niži za 2,72%.

Kreditni banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju maja 2022. godine iznosili su 213,49 miliona eura i u odnosu na maj

2021. godine bilježe rast od 19,25%, dok su u odnosu na prethodni mjesec zabilježili rast od 14,72%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju maja 2022. godine iznosili su 220,48 miliona eura i činili su 6,19% ukupnih kredita. Na godišnjem nivou bili su viši za 19,93%, dok su u odnosu na prethodni mjesec zabilježili rast od 0,09%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju maja 2022. godine iznosila je 5,54%, i u odnosu na kraj maja 2021. godine zabilježila je pad od 0,25 pp, dok je bila za 0,04 pp niža u odnosu na kraj prethodnog mjeseca. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u maju 2022. godine iznosila je 5,44%, i na godišnjem nivou bilježi rast od 0,19 pp, dok je bila za 0,27 pp niža nego u prethodnom mjesecu. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa iznosila je 0,30% na kraju maja 2022. godine i u odnosu na isti period prethodne godine bila je niža za 0,09 pp, dok je u odnosu na kraj prethodnog mjeseca zabilježila pad od 0,01 pp.

Obavezna rezerva banaka iznosila je 225,44 miliona eura na kraju maja 2022. godine, i u odnosu na isti period prethodne godine bila je veća za 40,42 miliona eura ili 21,85%, dok bilježi rast od 961.512 eura ili 0,43% na mjesečnom nivou. Tokom maja 2022. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 63,04%, dok je na računu Centralne banke u inostranstvu izdvojeno 36,96%.

Bruto premija osiguranja je iznosila 44,07 miliona eura za prvih pet mjeseci 2022. godine. U njenoj strukturi dominiraju premije neživotnog osiguranja (82,04%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (17,96%).

Ostvareni promet na Montenegroberzi tokom pet mjeseci 2022. godine iznosio je 26,72 miliona eura, ostvaren je kroz 383 transakcije i u odnosu na isti period prethodne godine bio je manji za 9,96%. Tržišna kapitalizacija na dan 31. 05. 2022. godine iznosila je 3.264,70 miliona eura, i na godišnjem nivou bilježi rast od 1,25%, dok na mjesečnom nivou bilježi pad od 0,28%.

Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju maja 2022. godine bila 10.855,55 indeksnih poena, bilježi pad od 6,27% na godišnjem nivou, dok u odnosu na kraj prethodnog mjeseca bilježi rast od 7,94%. Indeks MNSE10 iznosio je 793,20 indeksnih poena i bilježi pad od 1,53% u odnosu na maj prethodne godine, dok u odnosu na kraj prethodnog mjeseca bilježi rast od 0,32%.

Izvorni prihodi budžeta u prvih pet mjeseci 2022. godine, prema preliminarnim podacima Ministarstva finansija, iznosili su 753,28 miliona eura i bili su viši za

12,66% u odnosu na planirane, a za 19,74% u odnosu na uporedni period prethodne godine. Budžetski rashodi iznosili su 789,91 milion eura i zabilježili su pad od 8,30% u poređenju sa planiranim i pad od 0,27% na godišnjem nivou. Budžetski deficit iznosio je 36,63 miliona eura i činio je 0,69% prognoziranog godišnjeg BDP-a.

Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju marta 2022. godine, državni dug (bruto) je iznosio 4.064,40 miliona eura ili 76,59% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug se odnosilo 393,21 miliona eura ili 7,41% BDP-a, a na spoljni dug 3.671,19 miliona eura ili 69,18% BDP-a. Neto državni dug iznosio je 68,13% BDP-a.

U maju su nastavljene aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Između ostalog, Ministarstvu ekonomskog razvoja i turizma je dostavljen Prilog CBCG o realizovanim aktivnostima u oblastima za koje je CBCG nadležna, za izvještajni period od prošlogodišnjeg sastanka Pododbora do 1. maja 2022. godine. Na zahtjev Ministarstva evropskih poslova, pripremljen je drugi prilog Izvještaju EK o Crnoj Gori za 2022. godinu za izvještajni period od 20. marta 2022. do 6. juna 2022. godine. Na poziv šefice Radne grupe za pripremu pregovora za poglavlje 20 – Preduzetništvo i industrijska politika, ostvareno je prisustvo na sastanku na kom su definisani planovi i aktivnosti za naredni period u cilju ispunjavanja svih obaveza Radne grupe. Ostvareno je učešće na ovogodišnjem Ministarskom dijalogu u Briselu. U vezi sa nastavkom programiranja *IPA III* i izradom nacarta koncepata projekata koji će biti predloženi za finansiranje kroz godišnji program *IPA 2023*, Ministarstvu finansija dostavljen je pripremljen nacrt *Action fiche*-a za projekat koji je predložila CBCG. Na zahtjev Ministarstva ekonomskog razvoja i turizma, nacionalnog koordinatora sprovođenja principa Akta o malim preduzećima (*Small Business Act – SBA*), dostavljeni su komentari na izvještaj o ostvarenosti politika razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća u Crnoj Gori, a koji se tiču Dimenzije 6 - Pristup finansijama. U okviru serije *TAIEX* događaja u saradnji sa Hrvatskom narodnom bankom pod nazivom *Support to implementation of the new Law on Credit Institutions and accompanying bylaws*, realizovana je druga ekspertska misija pod nazivom *Liquidity Coverage and Net Stable Funding Ratio*.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u maju.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem

saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu.